

[Transcript] Vinohradská 12 / Africká mise ministra Lipavského

Na začátek velké poděkování.

Jsem vám strašně moc vděčný za každý hlas pro Vinohradskou 12 v anketě podcast roku.

Mně i celý podcastový tým těší, že nás posloucháte a že vás baví, co děláme.

Díky, že jste s námi.

Tady je Matej Skalický a tohle je Vinohradská 12.

Minister zahraničí Jan Lipavský z Pirácké strany je na návštěvě vy Angoli.

Je je Republika Šéka, Matejn Rlesonš, diplomátikaš.

Tacházíme se na českém zastupitelském uradě v Lusace, Zambii.

Evropa Vafrici zaspala, ale po rúžské invazy na Ukraínu se to mění.

Řekl minister zahraničí Jan Lipavský před oletem.

Dobré partnerství s africkými zeměmi nám může přidest jejich podporu přihlasování v OSN.

Africká myse ministra Lipavského.

Proč se vydal do Zambie a do Angoli?

Co to znamená pro českou diplomaci?

A jaký vliv má na kontinentu Rusko nebo Třebačina?

Neotázky pro politického geografa Jozefa Kučeru,

který se zaměřuje na postkumunistické země v Africi.

Dnes je pátek 16. června.

Dobrý den, vítejte ve Vinohradské 12.

Dobrý den.

Řekněte, co je ten hlavní důvod,

proč minister zahraničí z Pirácké strany

Jan Lipavský vyrazil do těch dvou afrických zemí do Zambie a do Angoli?

Tak v obou zemích máme nějaké dlouhodobé vztahy a dlouhodobé priority

a je to logický krok v kontextu toho rostoucího významu

současné Afriky jako nějakého globalního hráče.

Podstatě v Angole jsme působili už od 60. let,

podporovali jsme tehdejší opozyci v boji zadekolonizaci

proti portugalskému Salazarovu režimu a následně

ty naše vztahy z Angolou jsou zkrátka dlouhodobé

často přerušované právě nějakými eksterními vlivy.

Zatímco v Zambii tam ten vztah je v podstatě Dan

až někdy od roku 2017, kdy jsme vyhlásili Zambii

jako prioritní zemi zahraniční rozvoje ve spolupráce

ve chvíli, kdy jsme tam přesunuli ambasádu ze susední Zimbabé,

to bylo dáno místními politickými událostmi právě v Zimbabé.

A nemůže být jedním z těch důvodů i to,

že Jan Lipavský vyrazil na jich Afriky nebo na jihozápat Afriky

kvůli tomu, že několik afrických zemích v Četně Zambie

vyslalo své zástupce na jednání do Kieva a taky do Moskvy

a Jan Lipavský prostě chtěl být před tou cestou tak trochu u toho?

Nemám informace, že by to spolu nějakým způsobem jsou vyselo.

Myslím si, že to spíš je nějaká náhoda respektive,

to, že zrovna Zambíjský prezident se bude angažovat

v teaktivitě především jihafrického prezidenta Cyrila Ramaposi a Senegalského prezidenta Makihosála je spíše náhoda. V podstatě ta Zambie je nějakým způsobem dlouhodobu prioritou České republiky, takže tam si myslím, že to spíše je šťastná náhoda. Já se ptám i z toho důvodu, že Sam Lipavský řekl, že s lídry obou těchto zemín, to zeměná tedy, jak s lídry angoli, tak Zambie se chce bavit, protože třeba angola ta se dlouhodobě zdržuje přihlasování o dezoluci na podporu Ukrajiny. V případě angoli je to pomělně logické, protože současný prezident v podstatě studoval v Moskvě, současný minister zahraničí studoval v Kijevě, jestli se nepletu, takže v podstatě nějaké vazby postsověcký prostor v té angole jsou dlouhodobé a ta neutralita angoli z mého pohledu dává na prostý smysl, protože pro angolu je to v podstatě velmi daleko, ten Evropský konflikt a bude si z mého pohledu držet neutralitu dlouhodobě a v případě Zambie tam ta situace může být trošku jiná právě tím, že tam nejsou ty dlouhodobé vazby na ten postsověcký prostor, že je to bývala Britská kolonie, která s tím postsověckým prostorem dlouhodobě neměla mnoho společného. Takže jako hypotéza, že by Jan Lipavský vyrazil jednat se Zambíjským prezidentem a říct mu, nepak tůjete se s Rusi? Je to a určitě je to jeden z těch cílů. Já jasně zdelují na každém jednání, že odsuzují hodusku agresiv proti Ukraine. Na druhou stranu si nemyslím, že by zrovna Česká republika měla tu globální moc někoho přesvědčit o tom svém narrativu i když ten narrativ může být poměnit silný. A co jsem zaznamenal, tak se snažíme vlastně šířit narrativ, že my jsme byli kolonizováni tedyžím sovietským svazem respektive dnešním ruskem, a že je to v podstatě nějaké pokračování postkoloniálního ruského výpadu u Či Ukraini. Takže my se snažíme prezentovat nějaký narrativ, který by ti afričtí partnery měli pochopit, respektive mohli pochopit. Na druhou stranu nemyslím si, že by ten narrativ byl tak silný, aby dokázal přesvědčit ty africké lídry, aby změnili svůj názor, protože oni sami budou v daném kontextu sledovat s celou určitě své vlastní zájmy. A zambíje, pokud jsme se bavili o tom, že Angola má ten vztak neutrální, těm rezolucími, tak zambíje?

Zambíje odsoudila ruskou agresi
a zároveň je tedy pro nějakou územní celistvost Ukrajiny.
Pak je tu ještě jedna vystoči,
že ministerstvo zahraničí České chce získat
v Africe podporu pro kandidaturu Česká do Rady Bezpečnosti o SN.
Pokud jste mluvil o tom, že si nemyslíte,
že máme ty pákyn přesvědčit někoho v nějakém názoru,
tak tady si myslíte, že tam mi se může mít úspěšný závěr.
Ta naše podpora do Rady Bezpečnosti je dlouhodobá,
tuším, že plánujeme kandidovat v roce 2031 pro období 2032 a 2033.
Takže zcela určitě ta Afrika proto naší kandidaturu bude zcela zásadní,
zledem k tomu, že se tam nachází 54 států,
což je více než 1 čtvrtina celého valného schromáždění
a proto naší kandidaturu bude zcela zásadní.
Byť si nemusíme úplně rozumět třeba v tom,
jak silný názor máme na odsouzení ruskej invazé na Ukrajinu.
My si musíme uvědomit, že pro řadu zemí Afriky
je rusko-potažmo Ukrajina poměrně vzdálená
a prostě pro něj je to nějaký další konflikt,
který se odehrává v tom mezinárodním prostoru skrátka.
Určitý moment mají pocit, že se jich to netýká,
že to není pro něj důležité.
To myslí šesti prezidentů například se snaží ukázat,
že mají nějakou možnost ovlivňovat mezinárodní politiku,
že Afrika si v podstatě zaslouží to stále místo v Rady Bezpečnosti,
o které jako africká unie dlouhodobě usiluje,
ale ty africké problémy, které se týkají kontinentu,
tak jsou pro řadu představitelů mnohem zásadnější,
než to, co se odehrává na Ukrajině.
Takže pro řadu představitelů to skrátka není zcela zásadní téma.
No a taky řada afrických států má s ruskem nějaké obchodní vazby, ne?
Ty obchodní vazby s ruskem jsou poměrně minimální,
co se týká toho celkového eksportu zároveň.
Stále je to Evropa, která je největším dovozcem afrických surovin.
Zároveň je to stále Evropa, která je primární v oblasti
zahraniční rozve ve spolupráce.
Takže podstatě to postavení ruska i nějakým způsobem
vyvažování e-Evropy v kontextu nějakého geopolitického vnímání světa.
Kdy řada afrických představitelů vnímá Vladimira Putina jako někoho,
kdo je schopný se postavit západu a kdo jim dává
tě nějakou naději před to Evropskou závislostí čili.
Vlastně nějaká ta spolupráce s ruskem je v podstatě pragmatickým kalkulem.
Ne, nějakou láskou krusku, ale například ve franc kofoních zemích
je to nějaká zpíšené návist k Francí, než do láska krusku.

No, kdybychom to právě měli zúžitřeva na subsaharskou Afriku, na jižní Afriku, tak ruský vliv v tomto regionu je jaký?

Ruský vliv v tomto regionu je poměrně zajímavý,

protože ten jeho největší vliv je právě v těch bývalých portugalských koloních, což je právě Angola a Mozambik.

V Mozambiku nějakou dobu působila Wagnerna skupina, která, ale byla neúspěšná, například na Madagaskaru se snažili ovlivnit prezidentské volby.

Se jihal africkou republikou je pojit dlouhrobe vztahy, protože právě to byl sovietský svás, který bojoval proti apartheidu respektive podporoval tu černou, africkou většinu v boji proti byložskému apartheidu.

Ten současný národní kongres má poměrně vřele vstahy s ruským, i když tam to je v podstatě zase nějaký pragmatický aspekt.

Například 3 měsíce zpávky, jsi se nemílím, bylo společné vojenské námořní cvičení Číny,

jihal africké republiky a ruska.

Ruská státní agenturata suvedla,

že při nich Moskva plánuje cvičný odpal hypersonické střeli zerkon.

Jihal africká republika je stejně jako rusko s Čínou,

členem uskupení Brix,

spojující ho přední rozvojové ekonomiky.

Vladímir Poutine, když jste mluvili třeba o těch Wagnerovcích, může mít zájem na tom, aby ovlivňoval dění tak daleko od ruska,

jako je jižní Afrika Mozambika.

Já si myslím, že jižní Afrika je pro rusko příliš zdálená pro rusko,

je zásadní především ta severní Afrika,

kde například Alžírsko je spolu s Indíjí jedním z největších příklad,

například Alžírsko je spolu s Indíjí jedním z největších příjemců ruské vojenské techniky,

dále se jedná například olíby o Sudan,

dnes maly Burkynu, Faso nebo Středoafrickou republiku čili

podstatě ty saharské a sahelské státy,

kdy ta Středoafrická republika podstatě zapada do nějakého toho konceptu

té bývalé Francafriky, která se nějakým způsobem snaží

stříhnout od té své původní koloniální mocnosti o té Francie.

Pokud ta obchodní výměna není tak velká, a pokud tam ruský vliv je,

ale asi to taky nebude ten nejcelnější hráč v regionu,

tak kdybychom to, myslím tím z těch států mimo afrických,

které by se snažili ovlivnit to, co se v řadě afrických států děje,

tak kdybychom to srovnali celé s Čínou, tak to jsou neby a dudy.

Přesně, je to v podstatě úplnějná strategie,

že Čína se dneska snaží v některých státech získat license na těžbu nerozných surovin,

tak v podstatě v případě Číny je to především zase.

Čína se snažila od samitu v roce 2004 prezentovat jako rozvojová země,

která dosáhla nějakého stupně rozvoje.

Zároveň do té afriky v rámci svého konceptu The String of Perils,

který byl prioritní v tom Indo-Pacifickém regionu,
se snažila především získat přístup k přístavům
v té východní části afriky, čili Kenya, Mozambique, Tanzánie,
které byli nějakým způsobem zásadní.
V tomto kontextu bych trásmínil situaci v Djibuty,
kde má vojenskou základnu téměř každý,
kde je americká vojenská základna, kde je čínská vojenská základna,
kde je francouzská vojenská základna,
čili na tom případě Djibuty je krásně vidět,
že ta africká politika vůčtím velmocí mě dnes
velmi pragmatická a není to tak, že by si museli
vybírat nějakého svého fůvozovkách patrona,
hlavního patrona, se kterým budou spolupracovat.
Ale třeba angola dlouho doby spolupracovat s Čínou,
tam je ta obchodní výměra, my vám dáme ropu,
vy nám tu postavíte přístav infrastrukturu dálnicé.
Přesně tak, ta angolská spolupráce s Čínou
je v podstatě nějakou, jako pastí pro tu angolu.
Zdá se mi, a spoleň co mám informace z médií,
že angola si tuto situaci začíná uvědomovat
a právě se porozlíží po ostatních partnerech
se, kterými by mohla spolupracovat,
protože vlastně dneska je teněř polovina HDP
angoli závislá na těžbě a exportu
nerozných surovin v tomto případě ropy.
Na všech těch sůzkách jasně zaznilo,
že angola chce diversifikovat svého spodárství
a chce diversifikovat své závislosti.
Znamená, oni si velmi dobře uvědomují
svoji závislost a propojenost
a hledají cesty, jak svojí pozici
i vědámací dlouhodobě vylapšet.
Takže může hrát třeba roli i ta bezpečnostní otázka,
kdy minister Lipavský zase se vrací
k té hlavní liny toho příběhu,
který se tady snažíme dnes odvyprávět,
jde do angoli a i do zambie
vadovat třeba nejenom před ruskem, ale před toučínu.
K tomu přiznam, že nemám informace.
Na druhou stranu mi přijde,
že my skrátka rámuje ten
náš vztah k Afryce nějakým
souperením velmoci, což z mého pohledu
není úplně vhodné, protože

Afryčtí lídři jsou dneska
poměrně dojiste míry
autonomními subjekty, kteří se snaží
v podstatě, aby jejich režim hlavně přežil,
aby docházelo k nějaké ekonomické výměně
a ta spolupráce s čínou
z mého pohledu je do velké míry
ekonomická a není v tuhle chvíli
zaměřená na tu bezpečnost.
A například ta angola je pro tučínu zase
poměrně vzdáleným regionem, protože je
v té západní části, té Afriky,
není v té východní části,
která je pro tučínu zcela zásadní.
Takže tam ten vztah je
skutečně založen,
spíše na té ekonomické výměně,
než na nějaké
vlivové operaci.
Zmiňme z poslední doby
ještě jednu návštěvu
jednoho jiného českého politika
v Afrique, nedávno na vštível
trojci afrických zemí ministr
vnitřní záležitostí Vítra Kušan,
byl například vervandě, kde se sešel
stavním prezidentem.
Afrikanistka Ivas Ojková
k tomu v komentáři na deníku referendum
napsal a budu teď citovat,
ochota spolupracovat s Rwandou, kde vládne
jeden z nejagresivnějších režimů
v Afrique a lidská práva
jsou pošlapávána podobně
dokládá buď absurdní neznalost
nebo hluboké morální
selhání české vlády, konec toho citátu.
Neměli by být čeští ministři
obezretnější v tom kamězdí
a z kim jednají?
Tak zcela určitě ta situace
s Rwandou je poměnit problematická.
Rwanda si v roce 94
prošla genocidou, stala se takovým

jako černým svědomým západu
a ten globalní západ
má tu Rwandu jako nějakého oblíbence,
do kterého pravdí řada
investic, řada te zahraniční spolupráce
především teda z velké Británie
zpojených států a tak dále.
A polka game rozhodně patří
mezi ty represivní diktátory.
Prezident Rwandy.
On i v podstatě,
tuším, že v roce 2007
kdybyl představitelem africké unie,
protože to je rotační mechanismus
představitele africké unie,
tak on i tehdy říkal, že to,
kdybyl hlame nějak dneska spí na jedné noze,
neznámá, že zapomíná napřítomnost druhé nohy.
Čili on je ochotný
a schopný jedna v podstatě s kým koli.
Víte si může jeden den podat roku
s vítěm Rakushanem a druhý den
s Vladimírem Putírem?
V podstatě, já si myslím,
že polka game s tímhle nemá problém
a ta situace ve Rwandě
z mého pohledu i do isté míry
pokrytecká nejenom z toho důvodu,
potlačování lidských práv,
ale zároveň je vláda Rwanda obvinována,
že podporuje
demokratické republiky Congo
Rebely z hnutí M23
a tím pádem se na bízí otázka,
že ve chvíli, kdy mi podporujem
a to se mě ptál nedávno
Kamerunský akademik,
že ve chvíli, kdy mi podporujem
Ukraínu v nějaké územní celistvosti
a snaže bránit se nějakému agresorový
v tomto případě Rusku,
tak jak mi můžem jedna cervandou
kdy Rwanda
podstatě nějakým způsobem působí

v demokratické republice Congo
a těží tam suroviny
Tak jak si vysvětluje, tak kdybych
jste měl sanalizovat ty dvěnášty
vy dvou českých ministrů
za poslední měsíce, to, že výtrakušan
jde tam a Jan Lipavský jde sem
Podstatě ta návštěva
a výtrakušana nebyla jenom Rwanda
budu se věnovat rezortním záležitostem
Z mého pohledu to byl hlavně Senegal
Abychom s těmi to zeměmi
hovořili o tom, jaký je jejich vztah
k Rusku, jakým způsobem
neobcházet sankce přes třetí země
které Evropská unie na Rusko
uvalila
Ten Senegal je klíčovým spojencem
v boji s islámským terorizmem v Sahelu
a v Ganě v podstatě máme ambasádu
a je to i pývala Britská kolonie
jeden z klíčových spojenců
právě v tom regionu Sahelu
právě v kontextu nepríznivé situace
v Burkyně, Faso a v Mali
a znova kdyby jste měl ty cesty
tedy porovnat nebo nějakým způsobem zanalizovat
o co se čeští ministři tedy
ve výsledku skutečně snaží
Z mého pohledu je to krásný duka
s rozstoucího významu Afriky, který
v českém politickém prostředí začíná
někdy od roku 2018, kdy jsem ministrem
zahraniční věci stává
pan Petriček, o té doby
dochází k přiřazení
významu Afriky jako nějakého
klíčového partnera, který má
nějaké dlouhodobé zájmy
vlastně udržení nějakého
multilaterálního světového
spořádání v kontextu
globálního spořádání. Takže
v podstatě je to nějaké hledání

spojenců v kontextu
té významné polarizace
toho současného globálního spořádání
na nějaké dva tábory, takže
je to v podstatě snaha
udržet v tom multilaterální
světového spořádání. A očekáváte,
že třeba i může zesílit nějaká obchodní výměna?
Afrika dlouhodobě zaubírá zhruba
české zahraniční výměny.
Z mého pohledu
pocítí ta situace je taková, že
v Africe je nutné, pokud chcete působit
mít nějakou záštitu
tam nějších ministerstve
a to je něco, co můžou právě
tyhle zahraniční cesty
našich představitelů zajistit
v kontextu složitého obchodního
prostředí v Africe. Ta situace
je dneska taková, že se jedná
spíše o ty firmy
s nějakým už zahraničním
a angaž má z nějakou zahraniční zkušeností,
které působí v tej Africe
jedná se o velké firmy
protože právě ta například
platební schopnost, respektive
platební moralka těch afrických
partnerů je, když to řeknu
kulantně prahbídna,
že v podstatě se čeká,
vyjednává, trvají tam
ty věci poměrně dlouho,
takže ty subjekty, které dnes
spolupracují s Afrikou, respektive
bude exportují nebo nějakým způsobem
působem působí v Africe
přímo na místě, tak jsou
společnosti nebo firmy, které si
můžou dovolit dlouh době čekat, protože
mají jiné klienty, než
jenom ty čistě africké.
Kdybyste měl poradit nějakému

čiskému ministrovi, který se opět
vydá třeba ještě letos do Afriky,
může to být, máme
budeme mít nového ministra Zemědělství,
Marka Výborného z KDU ČSEL,
tak kam jezdit, tak kam nejedít.
Přesně taky ich 4,50
a ta naše
situace je poměrně
komplikovaná v tom, že nejsme
nějakým globálním hráčem, který
by si mohl vybírat, za kým
přijede a ten člověk by si na něj
našel část, čili je
dobré, z mého pohledu právě
rozvíjet ty vztahy se Zeměmy,
kde je máme poměrně
dobré, jako například
Senega, ale jako například
Ghana, jako například
Zeměmy by je a
v podstatě s těmi to Zeměmy
udržovat nějaké dlouhodobé vztahy.
Tak moc krát děkuju, že jsme o tom
společně mohli mluvit.
Děkuji za pozvání.
Tohle už je všechno
z Vinohradské 12
z pravodajského potkáztu
Českého rozhlasu.
Dnes si Josefem Kučerou
politickým geografem
z Ostravské univerzity a
spolupracovníkem asociace
u Českého ministra zahraničí
do Zambie a do Angoli
i to, jaký vliv má nejenom
na tyto dvě africké Země.
Rusko nebo třeba Čína.
Vinohradské 12
tu bude zase po víkendu.
Už máme naplánovaná nějaká další témata
a pozvali jsme zase spoustu hostů.
Inak ještě závěrem

připomenu klasicky tu nejdůležitější
adresu i rozhlas CZ
tam najdete celý náš archiv
včetně textových prepisů.
Už se tam můžete podívat
než vydámenovou epizodu.
Váslišenou v pondělí.